

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 29. syyskuuta 2017
(OR. en)

12671/17

FREMP 99
JAI 847
COHOM 103
POLGEN 125
AUDIO 103
DIGIT 196

ILMOITUS

Lähettiläjä:	Puheenjohtajavaltio
Vastaanottaja:	Pysyvien edustajien komitea / Neuvosto
Ed. asiak. nro:	12112/17
Asia:	Puheenjohtajavaltion epävirallinen asiakirja 17. lokakuuta 2017 pidettävälle neuvostolle (yleiset asiat) – Vuosittainen oikeusvaltiota koskeva vuoropuhelu

Valtuuskunnille toimitetaan liitteessä puheenjohtajavaltion epävirallinen asiakirja, josta keskustellaan yleisten asioiden neuvoston istunnossa 17. lokakuuta 2017.

Yleisten asioiden neuvosto 17. lokakuuta 2017

Oikeusvaltiota koskeva vuoropuhelu

Puheenjohtajavaltio Viron epävirallinen asiakirja

"Tiedotusvälineiden moniarvoisuus ja oikeusvaltio digitaalisella aikakaudella"

Johdanto

Neuvostossa (yleiset asiat) käytävä **oikeusvaltiota koskeva vuosittainen vuoropuhelu perustettiin** neuvoston ja jäsenvaltioiden joulukuussa 2014 antamissa päätelmissä oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamisen varmistamisesta.

Ensimmäinen vuoropuhelu neuvostossa (yleiset asiat) järjestettiin Luxemburgin puheenjohtajakaudella 17. marraskuuta 2015 ja **toinen** Alankomaiden puheenjohtajakaudella 24. toukokuuta 2016.

Slovakian puheenjohtajakaudella neuvostossa (yleiset asiat) toteutettiin 15. marraskuuta 2016 **saatujen kokemusten arviointi**, jossa kävi ilmi, että jäsenvaltiot haluavat jatkaa ja vahvistaa vuoropuhelua.

Kolmas oikeusvaltiota koskeva vuoropuhelu

Tiedotusvälineiden vapaus ja moniarvoisuus ovat asianmukaisesti toimivan demokratian ennakkoodellytykset ja sen keskeiset takeet. Sananvapaus sekä tiedotusvälineiden vapaus ja moniarvoisuus on vahvistettu EU:n perusoikeuskirjassa, ja ne kuuluvat keskeisiin demokratian perusperiaatteisiin, joiden varaan Euroopan unioni on rakennettu.

Euroopan komissio järjesti vuonna 2016 perusoikeuksia käsittelevän vuosittaisen keskustelutilaisuudessa tiedotusvälineiden moniarvoisuudesta ja demokratiasta. Jatkaen samalla linjalla puheenjohtajavaltio haluaa pyytää ministereitä tarkastelemaan **digitaalisen aikakauden erityisiä haasteita tiedotusvälineiden moniarvoisuuden ja oikeusvaltion kannalta**.

Digitaalisten alustojen ja internetin avoimuus edistävät osallistavaa, avointa ja tehokasta demokratiaa. Uudessa muuttuneessa mediaympäristössä digitaalinen aikakausi on samalla voimistanut **perusoikeuksiin, demokratiaan ja oikeusvaltioon kohdistuvia haasteita**, kun virheellisten ja väärin uutisten leviäminen sosiaalisen median ja internetin kautta voi heikentää luottamusta tiedotusvälineitä kohtaan ja demokraattisten yhteiskuntien kannalta keskeisistä kysymyksistä käytävän poliittisen vuoropuhelun laatua. Suuren mittapuun digitaalinen disinformaatio voi haitata demokratian perustuksia: ajan tasalla olevien kansalaisten poliittista toimintaa. Jos luottamus tiedotusvälineitä kohtaan heikkenee, heikkenee myös tiedotusvälineiden kyky asettaa valtiot, EU ja yksityiset toimijat vastuuseen teoistaan ja näin edistää oikeusvaltion ylläpitämistä. Kun **internet ja sosiaaliset mediat** toimivat **lisääntyvässä määrin** monien, erityisesti nuorempien kansalaisten pääasiallisena uutislähteenä, on tärkeää varmistaa moniarvoinen, riippumaton ja laadukas tiedonvälitys. Nämä ovat ennakkoedellytyksiä tiedotusvälineiden nauttiman luottamuksen säilyttämiselle, mutta yhtä tärkeää on kyky erottaa, mikä tieto on ja mikä ei ole paikkansa pitävää ja luotettavaa.

Tästä haasteesta keskusteltiin 12. heinäkuuta 2017, kun puheenjohtajavaltio Viro järjesti Brysselissä **epävirallisen asiantuntijaseminaarin** tiedotusvälineiden moniarvoisuudesta ja oikeusvaltiosta digitaalisella aikakaudella. Seminaariin osallistui edustajia EU:n jäsenvaltioista, EU:n toimielimistä, EU:n perusoikeusvirastosta ja Euroopan neuvostosta sekä toimittajia ja mediayhtiöiden edustajia, kansalaisyhteiskunnan edustajia ja yliopistomaailman edustajia. Seminaarista on esitetty yhteenveto asiakirjassa 12112/17.

Osanottajat keskustelivat **seminaarissa** siitä, mitä eri toimijat – kuten jäsenvaltiot, EU:n toimielimet, kansalaisjärjestöt ja mediayhtiöt – voivat tehdä varmistaakseen tiedon uskottavuuden, tiedotusvälineiden nauttiman luottamuksen ja todenperäiseen tietoon perustuvan poliittisen vuoropuhelun digitaalisella aikakaudella. **Moniarvoisten, riippumattomien ja luotettavien tiedotusvälineiden** merkitystä demokratian ja oikeusvaltion suojelijoina ja valvojina ei voi aliarvioida. Jos media menettää nauttimansa luottamuksen, sen kyky suorittaa tämä elintärkeä tehtävä saattaa heikentyä. Seminaarissa painotettiin, että vaikka haasteita on paljon ja ne edellyttävät uusia toimintatapoja, on selvää, että sensuuri ei tule kysymykseen. Osanottajat painottivat lainsäätäjien, toimittajien, kustantajien ja internetpalvelujen välittäjien jaettua vastuuta, mutta myös kansalaisten vastuuta tiedon kuluttajina. Useat puhujat totesivat, että kaikkea ei voida säännellä lailla tai itsesääntelyllä. Kehittynyt medialukutaito nuoresta iästä lähtien ja myös aikuisten keskuudessa on olennaista, jotta tiedon kuluttaja pystyy tunnistamaan väärän tai harhaanjohtavan tiedon ja ymmärtämään valeutisten taustalla olevat motiivit ja lähteet.

Puheenjohtajavaltio haluaa jatkaa näiden kysymysten käsittelyä oikeusvaltiota koskevassa kolmannessa vuoropuhelussa seuraavien kysymysten pohjalta:

- Kysymys 1:** Mitä pidätte vakavimpina haasteina oikeusvaltiolle, demokratialle ja perusoikeuksille digitaalisella aikakaudella ja uudessa mediaympäristössä? Jakakaa kokemuksianne siitä, miten näihin haasteisiin voitaisiin vastata?
- Kysymys 2:** Mitä jäsenvaltiot voivat tehdä auttaakseen toimittajia, kustantajia ja internetpalvelujen välittäjiä varmistamaan journalismin laadun ja julkaistavan tiedon luotettavuuden? Kertokaa kansallisen tason haasteista ja parhaista käytännöistä.
- Kysymys 3:** Medialukutaidolla on ratkaiseva rooli tiedotusvälineiden nauttiman luottamuksen ylläpitämisessä, koska se auttaa lukijoita, kuulijoita ja katselijoita erottamaan luotettavat ja epäluotettavat tiedonlähteet toisistaan. Millä tavoin jäsenvaltiot osallistuvat sen varmistamiseen, että kaiken ikäisillä EU-kansalaisilla on riittävä medialukutaito?

Vuoropuhelun rakenne

Puheenjohtajavaltion ja EU:n perusoikeusviraston esittämän johdannon jälkeen komissiota ja jäsenvaltioita pyydetään kertomaan ajatuksiaan edellä olevien kolmen kysymyksen pohjalta. Puheenjohtajavaltio laatii **puheenjohtajan päätelmät** käytyjen keskustelujen perusteella.

Puheenjohtajavaltio toimittaa yhdessä puheenjohtajakolmikkoon kuuluvien kumppaneidensa kanssa puheenjohtajan päätelmät asiaankuuluvien neuvoston valmistelevien elinten käsiteltäväksi. Muita jatkotoimia voidaan harkita siinä yhteydessä, kun neuvosto tarkastelee oikeusvaltiota koskevaa vuoropuhelua uudelleen vuoden 2019 loppuun mennessä.

